

Republica Moldova

GVERNUL

HOTĂRÂRE Nr. HG685/2013
din 04.09.2013

**cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru
anii 2013-2015**

Publicat : 13.09.2013 în MONITORUL OFICIAL Nr. 198-204 art. 792 Data intrării în vigoare

În temeiul Legii nr. 438 - XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 21-24, art. 68), cu modificările ulterioare, precum și în scopul promovării eficiente a politicii statului în domeniul dezvoltării regionale, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2013-2015 (se anexează);
2. Ministerele și alte autorități administrative centrale, în limitele competențelor, vor asigura realizarea prevederilor Strategiei nominalizate și vor prezenta, anual, pînă la data de 15 ianuarie, Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, informația cu privire la executarea prevederilor Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2013-2015.
3. Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor va monitoriza și va prezenta Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, rapoarte semestriale, iar Guvernului, rapoarte anuale cu privire la procesul de implementare a Strategiei, pînă la data de 15 februarie a anului următor.
4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

PRIM-MINISTRU Iurie LEANCĂ

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,

ministrul economiei Valeriu Lazăr

Ministrul dezvoltării regionale

și construcțiilor Marcel Răducan

**STRATEGIA NAȚIONALĂ
DE DEZVOLTARE REGIONALĂ PENTRU ANII 2013-2015**

GLOSAR DE TERMENI

Planificare integrată - reprezintă planificarea activităților ce presupun dezvoltarea simultană a domeniilor economic, social sau de mediu, evitînd acționarea în avantajul unuia și detrimentul celoralte. Integrarea (viziunii, obiectivelor, strategiilor) este un principiu care asigură durabilitatea dezvoltării. Se evită dezvoltarea economică bazată pe consum și utilizarea irațională a resurselor naturale ca și cum acestea ar fi nelimitate, iar dezvoltarea economică aducînd beneficii parțiale, creînd tensiuni în societate prin apariția disparităților economice și sociale. Planificarea integrată se concentrează pe zonele în care domeniile de dezvoltare se suprapun, astfel încît deciziile adoptate în cazul unui domeniu, vizează și cerințele celoralte două, avînd un impact pozitiv asupra acestora sau cel puțin nu vor afecta dezvoltarea lor.

Planificare participativă - proces proiectat pentru a aborda o problemă sau o oportunitate în scopul soluționării și exploatării cu succes a acesteia, prin eforturi de colaborare dintre cei mai importanți factori interesați.

Coeziune teritorială - expresia dezvoltării echilibrate, coerente și armonioase a teritoriului, sub aspectul activităților economice, sociale, al dotărilor, accesibilității, calității mediului, condițiilor de viață și de muncă echitabile pentru toți cetățenii, indiferent de locul în care se află.

Indicele de deprivare a ariilor mici - indicator complex ponderat ce înglobează date administrative din localități cu privire la șapte domenii: venitul gospodăriei, potențialul economic, compoziția demografică, îngrijirea medicală, educația, condițiile de trai și amplasarea geografică.

Cluster-ul - concentrare geografică de teritorii, localități, servicii, sau alte activități desfășurate în diferite domenii interconectate, stabilite între instituții asociate într-un anumit domeniu.

INTRODUCERE

Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2013-2015 (în continuare - Strategia) reprezintă principalul document de planificare strategică a politicii de dezvoltare regională. Acest document schițează perspectivele dezvoltării regionale în Republica Moldova, precum și definește instrumentele și mecanismele de realizare a obiectivelor strategice. Totodată, Strategia reprezintă o continuitate logică a Strategiei naționale de

dezvoltare regională, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr.158 din 4 martie 2010, care a fost realizată în perioada 2010-2012.

Prezenta Strategie a fost elaborată avînd la bază prevederile legislației în vigoare ale Republicii Moldova și cadrul strategic de dezvoltare: Legea nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, Strategia națională de descentralizare. Concomitent, în scopul optimizării orientării politicilor implementate anterior și realizării unei continuități durabile au fost examinate și rezultatele evaluării impactului implementării Strategiei în perioada 2010-2012.

Prezenta Strategie:

este direcționată de Programul de activitate al Guvernului „Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, care oferă cadrul de politici de guvernare a Republicii Moldova pentru perioada 2013-2014 și este conformă cu politicile naționale sectoriale;

se ghidează de cadrul legislativ, cadrul normativ și cel instituțional al dezvoltării regionale creat în conformitate cu tendințele și obiectivele stabilite de directivele Uniunii Europene;

contribuie la atingerea obiectivului strategic de integrare europeană a Republicii Moldova, precum și la realizarea prevederilor Planului de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană;

este orientată spre transpunerea dimensiunilor economice, sociale și teritoriale ale politicilor europene pe plan național, asigurînd astfel aplicarea mecanismului dezvoltării durabile;

se bazează pe analiza situației social-economice, starea reală a regiunilor și progresul înregistrat în urma implementării Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2010-2012;

are în vedere că începînd cu 2010, în Republica Moldova a demarat procesul de implementare a proiectelor regionale în conformitate cu prioritățile prevăzute în strategiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud;

reprezintă, în același timp, un document de bază, care orientează strategiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud pentru următorul ciclu de programare regională.

Drept urmare a analizei social-economice efectuate în profil regional, se denotă existența disparităților în nivelul de dezvoltare intra- și inter-regionale. Acesta constituie o problemă majoră în calea dezvoltării și integrării în spațiul comunitar al Republicii Moldova. Disparitățile respective sînt condiționate de diferiți factori: diferențele de dezvoltare economică și socială; lipsa unei planificări integrate și participatorii; capacități instituționale insuficiente; resurse financiare limitate la nivel local și central; experiența redusă în implementarea proiectelor regionale și parteneriatelor intercomunitare.

Dat fiind faptul că factorii menționați stagnează promovarea unei dezvoltări regionale echilibrate, prezenta Strategie stabilește căile pentru atingerea obiectivului general

strategic, care constă în dezvoltarea echilibrată și durabilă în toate regiunile de dezvoltare ale Republicii Moldova.

Obiectivul general strategic va fi atins prin realizarea obiectivelor specifice, iar acestea, la rândul lor, vor fi realizate eficient și eficace prin implementarea unor mecanisme și instrumente proprii politicii de dezvoltare regională. Strategia reprezintă și sistemul de monitorizare/evaluare permanentă a implementării acțiunilor planificate pentru perioada 2013-2015.

Până în prezent politica de dezvoltare regională a Republicii Moldova nu este percepută ca o politică care cuprinde întregul spectru național al politicilor de dezvoltare sectoriale. Prezenta Strategie creează premisele și baza pentru ca viitoarea Strategie națională de dezvoltare regională să întrunească în sine politicile respective. Astfel, politica națională de dezvoltare regională se va transforma într-o politică intersectorială conformă politicilor și principiilor europene în domeniu.

Prezenta Strategie a fost elaborată de un grup de specialiști ai Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, în comun cu membrii consiliilor regionale pentru dezvoltare, colaboratorii agențiilor de dezvoltare regională și consultată de experți naționali și internaționali din Uniunea Europeană: Franța, Germania, Marea Britanie, Polonia și România. Strategia a fost consultată cu factorii interesați.

Strategia contribuie la aplicarea cu succes a politicilor naționale pentru asigurarea dezvoltării social-economice durabile a țării și creșterea bunăstării populației.

I. Cadrul de funcționare a politicii de dezvoltare regională în Republica Moldova

1.1. Politici naționale și sectoriale

Politica de dezvoltare regională reprezintă un ansamblu de activități planificate și promovate de autoritățile publice centrale și locale, în parteneriat cu diverși actori (publici și privați, naționali și externi), în vederea asigurării unei creșteri economice dinamice și durabile pe întreg teritoriul țării. Aceasta va fi realizată prin valorificarea eficientă a potențialului regional și local, atragerea diferitor parteneri și a expertizei respective pentru îmbunătățirea calității vieții cetățenilor și creării condițiilor necesare pentru dezvoltarea economică la nivel local și regional.

Prezenta Strategie a fost elaborată în vederea realizării unor priorități concrete de dezvoltare, prevăzute în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”, aprobată prin Legea nr.166 din 11 iulie 2012, și ca urmare va contribui la atingerea obiectivului general al ei: asigurarea dezvoltării economice calitative, și implicit, reducerea sărăciei.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, coordonarea politicii de dezvoltare regională cu cele sectoriale, precum și identificarea instrumentelor de implementare a acesteia este asigurată de Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale. Strategia este avizată de Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și reprezintă un document de

planificare de nivel național. Strategia prezumă ca documentele sectoriale de planificare strategică să fie orientate spre atingerea obiectivului general al acesteia.

Strategia pune accentul pe încurajarea actorilor regionali și locali de a se concentra asupra creării condițiilor pentru dezvoltarea economică în diferite sectoare și valorificarea potențialului existent, evitând, concomitent, dispersarea exagerată a resurselor financiare, umane și administrative.

La nivel regional, politica de dezvoltare regională este implementată în conformitate cu prevederile strategiilor de dezvoltare regională, elaborate și actualizate în baza prezentei Strategii. Aceasta oferă un context „orizontal” vast și permite o coordonare mai eficientă a eforturilor financiare ale autorităților publice centrale de specialitate și a donatorilor la realizarea activităților în regiuni.

Strategia promovează „guvernarea integrată” și sinergia dintre programele naționale abordate pe linie verticală și programele regionale, cărora le este specifică o abordare pe orizontală. Mecanismul în cauză va asigura desfășurarea activităților de planificare în Republica Moldova în conformitate cu practicile europene.

1.2. Dezvoltarea regională și politicile UE în domeniu

Politica regională a UE este o politică de investiții, care își propune să susțină competitivitatea și creșterea economică, îmbunătățirea calității vieții, crearea de locuri de muncă și dezvoltarea durabilă, care contribuie la îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020:

creștere inteligentă: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;

creștere durabilă: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;

creștere favorabilă a incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Dezvoltarea regională fiind o parte componentă a Planului de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană (compartimentul „Dezvoltarea rurală și regională”) a fost concepută în conformitate cu tendințele și prevederile directivelor europene care au ca obiectiv reducerea disparităților economice, sociale și teritoriale majore dintre regiunile Europei.

Politica regională a țării este direcționată spre respectarea principiilor promovării politicii regionale a UE, stipulate în documentele sale de bază. În acest context, Uniunea Europeană a susținut această abordare a dezvoltării regionale începând cu 1999.

În scopul implementării reformelor și a aprofundării relațiilor cu țările-membre UE, Republica Moldova beneficiază de Politica Europeană de Vecinătate și Parteneriat, iar aplicarea Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat (IEVP) va facilita procesul de implementare a reformelor pentru domeniul dezvoltarea regională.

Pînă în prezent, politica de dezvoltare regională nu a fost percepută ca o politică de

coeziune social-economică pentru Republica Moldova. În această situație prezenta Strategie transpune obiectivele, practicile și modalitățile politicii europene de coeziune economică și socială, precum și a dezvoltării regionale ajustate necesităților țării.

Programul Pilot de Dezvoltare Regională Europeană care a fost inițiat prin Memorandumul semnat în iulie 2010, urmează să atingă un nou nivel, având în vedere dialogul politic asupra domeniului dezvoltării regionale. Strategia utilizează acest instrument pentru modernizarea și ajustarea cadrului legal și normativ național în domeniu în conformitate cu angajamentele asumate.

Cooperarea interinstituțională este un segment important pentru stabilirea și/sau continuarea dialogului cu partenerii UE. Astfel, prin semnarea memorandumurilor de înțelegere cu ministerele omoloage din România, Polonia și Letonia, în perspectivă și alte țări-membre ale UE, se creează cadrul favorabil pentru preluarea bunelor practici existente în domeniul dezvoltării regionale și facilitează crearea parteneriatelor la nivel local și regional. Un exemplu benefic în acest context, reprezintă cooperarea interinstituțională prin implementarea proiectului Twinning „Consolidarea capacităților în domeniul dezvoltării regionale în Republica Moldova”, lansat în 2012.

Din aceste considerente, prezenta Strategie va continua fortificarea principiului coeziunii în dezvoltarea regională a Republicii Moldova, răspunzând imperativelor politicilor trasate în cel de-al Cincilea Raport al Coeziunii. Documentul ia în considerare focusarea sporită asupra rolului zonelor urbane în stimularea creșterii din cadrul regiunilor.

Prezenta Strategie și Planul de acțiuni privind implementarea acesteia mizează pe susținerea constantă a Uniunii Europene în dezvoltarea regională, ținând cont de realizările și problemele identificate în procesul de implementare a politicilor în domeniul respectiv.

1.3. Dezvoltarea regională în contextul descentralizării

Responsabilitatea pentru realizarea politicii de dezvoltare regională este o prerogativă a Guvernului, dar care este realizată cu sprijinul autorităților locale, a societății civile și a mediului de afaceri, prin structurile decizionale și de implementare la nivel regional – consiliile regionale pentru dezvoltare și respectiv – agențiile de dezvoltare regională.

Descentralizarea este un proces continuu de autoanaliză și reformă a unui stat, prin care se urmărește distribuirea optimă a responsabilităților și resurselor între autoritățile publice centrale și locale de nivelul întâi și nivelul al doilea. Procesul de descentralizare oferă autorităților administrației publice locale atribuții și competențe în trei sfere: politică, administrativ-organizațională și financiară. Aceste atribuții și competențe trebuie exercitate în condiții de autonomie, care presupun libertatea de luare a deciziilor și exercitare a atribuțiilor cu respectarea legalității, încadrării în politicile naționale, regionale și sectoriale.

În același timp, dezvoltarea regională și descentralizarea sînt politici interrelaționale. Pe de o parte, politicile de dezvoltare regională vor beneficia direct în urma procesului de descentralizare realizat cu succes, deoarece va fi facilitată participarea autorităților locale la planificarea regională, elaborarea proiectelor, cofinanțarea lor, asigurînd un management

eficient al fondurilor utilizate. Pe de altă parte, autoritățile locale și cetățenii pot beneficia de politicile regionale, dacă ele reflectă prioritățile lor și conduc la îmbunătățirea serviciilor și creșterea calității vieții.

Abilitatea autorităților publice locale de a participa efectiv la dezvoltarea și implementarea proiectelor regionale necesită creșterea capacităților lor și acordarea autonomiei în adoptarea deciziilor la nivel regional.

În acest context, Strategia prevede fortificarea capacităților autorităților locale ca ele să devină parteneri efectivi atât în procesul de planificare strategică, cât și în exercitarea atribuțiilor de implementare a proiectelor finanțate din fondurile naționale și internaționale. De asemenea, Strategia prevede consolidarea capacităților Agenției de Dezvoltare Regională, în special, în ceea ce se referă la rolul de facilitator de programare, monitorizare și evaluare a implementării planurilor operaționale regionale.

II. Retrospectiva dezvoltării regionale în Republica Moldova

2.1. Obiectivele politicii de dezvoltare regională 2007-2012

Politica de dezvoltare regională a Republicii Moldova derivă din prevederile cadrului legal aprobat prin Legea nr.438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova și cadrului strategic din Programul de activitate al Guvernului "Integrare europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare", precum și din politicile europene în acest domeniu.

Legea nr.438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova definește principalele obiective ale dezvoltării regionale:

- 1) obținerea unei dezvoltări social-economice echilibrate și durabile pe întreg teritoriul Republicii Moldova;
- 2) reducerea dezechilibrului nivelelor de dezvoltare social-economice intra- și inter-regionale;
- 3) consolidarea oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea social-economică a regiunilor;
- 4) susținerea activității autorităților administrației publice locale și a colectivităților locale, orientate spre dezvoltarea social-economică a localităților și coordonarea interacțiunii lor cu strategiile și programele naționale, regionale și sectoriale de dezvoltare.

În practică, implementarea Legii nr.438-XVI din 28 decembrie 2006 a demarat odată cu aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2010-2012. Scopul principal al Strategiei vizate a fost identificat ca fiind „crearea unui cadru instituțional de dezvoltare regională, concentrându-se pe crearea și menținerea unui sistem de gestionare, implementare, finanțare, monitorizare și evaluare a dezvoltării regionale”. De asemenea, s-a urmărit sprijinirea obiectivelor Strategiei naționale de dezvoltare prin identificarea mecanismului de implementare, pentru crearea unui mediu favorabil creșterii durabile.

Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2010-2012 a identificat obiectivele dezvoltării regionale, ținând cont de situația social-economică existentă în perioada respectivă. Astfel, principalele obiective au fost următoarele:

- 1) crearea și funcționarea eficientă a noilor instituții de dezvoltare regională (consiliile regionale pentru dezvoltare, agențiile de dezvoltare regională);
- 2) identificarea cadrului conceptual pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare regională durabilă pe termen lung și a planurilor operaționale pentru fiecare regiune;
- 3) crearea parteneriatelor regionale strategice pentru gestionarea și implementarea proiectelor de dezvoltare regională;
- 4) sprijinirea unui proces participativ puternic pentru maximizarea impactului dezvoltării regionale asupra celor săraci și păturilor socialmente vulnerabile și femeilor;
- 5) consolidarea capacităților Guvernului în gestionarea eficientă a programelor și proiectelor de dezvoltare regională;
- 6) implementarea mecanismelor transparente și eficiente de monitorizare și evaluare a procesului de dezvoltare regională;
- 7) elaborarea și raportarea în termen a statisticii regionale, pentru a susține atât elaborarea strategiilor de dezvoltare regională, cât și monitorizarea și evaluarea lor;
- 8) elaborarea unui mecanism viabil, flexibil și durabil de finanțare a dezvoltării regionale atât pentru Guvern, cât și pentru donatori.

2.2. Progresul înregistrat în implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2010-2012

Obiectivul 1. Crearea și asigurarea funcționării eficiente a noilor instituții de dezvoltare regională (consiliile regionale pentru dezvoltare, agențiile de dezvoltare regională)

În urma realizării activităților la obiectivul vizat:

- a) la nivel național a fost constituit Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale;
- b) au fost constituite consiliile regionale pentru dezvoltare Nord, Centru și Sud;
- c) au fost create agențiile de dezvoltare regională în cele trei regiuni de dezvoltare: Nord, Centru și Sud;
- d) a fost elaborat și aprobat cadrul normativ și de proceduri corespunzător, și anume:

Regulamentul Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale;

Manualul Operațional privind modul de utilizare a mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională;

Instrucțiunea pentru utilizatori privind înaintarea propunerilor de proiecte pentru finanțare din Fondului național pentru dezvoltare regională;

Regulamentul-cadru al Consiliului Regional pentru Dezvoltare;

Regulamentul-cadru al Agenției de Dezvoltare Regională;

Manualul operațional al agențiilor de dezvoltare regională, precum și un șir de alte documente care vizează activitatea instituțiilor sus-menționate și stabilesc relațiile de colaborare în vederea implementării politicii de dezvoltare regională.

Obiectivul 2. Identificarea cadrului conceptual pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare regională durabilă pe termen scurt și mediu și a planurilor operaționale pentru fiecare regiune

În scopul atingerii prezentului obiectiv au fost:

a) create grupuri de lucru pentru diferite domenii de intervenție ale sferei social-economice;

b) identificate prioritățile ce pot asigura o creștere a nivelului de dezvoltare și îmbunătățirea condițiilor de trai a populației;

c) elaborate în 2010 strategiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud, fiind actualizate și revizuite în 2012;

d) identificate prioritățile de dezvoltare a regiunilor, și anume:

reabilitarea infrastructurii fizice;

susținerea dezvoltării sectorului privat;

îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice;

e) elaborate și aprobate planurile operaționale regionale Nord, Centru și Sud, care constituie planurile de implementare a strategiilor de dezvoltare regională, prevăzute pentru o perioadă de 3 ani.

Obiectivul 3. Crearea parteneriatelor regionale strategice pentru gestionarea și implementarea proiectelor de dezvoltare regională

În scopul dezvoltării parteneriatelor au fost:

a) întreprinse măsuri de facilitare a consolidării capacităților actorilor naționali și regionali;

b) întreprinse activități menite să sporească coerența între angajamentele asumate în contextul implementării proiectelor, precum și atragerea investițiilor în teren;

c) organizate sesiuni de instruire, ateliere de lucru, mese rotunde cu participarea reprezentanților autorităților publice centrale, specialiștilor Agenției de Dezvoltare Regională, autorităților administrației publice locale, reprezentanților societății civile, sectorului privat și academic;

d) aplicate instrumente specifice pentru stimularea creării parteneriatelor în cadrul apelurilor de propuneri de proiecte, astfel atingându-se efectul regionalizării;

e) acceptate spre finanțare proiectele de dezvoltare regională cu condiția prezentării actelor ce confirmă existența unui parteneriat între beneficiari în cadrul proiectului;

f) aprobate documentele care reglementează procedura de selectare și evaluare a proiectelor de dezvoltare regională în baza parteneriatului între diferite instituții publice sau private.

Obiectivul 4. Sprijinirea unui proces participativ puternic pentru maximizarea impactului dezvoltării regionale asupra celor săraci și păturilor socialmente vulnerabile și femeilor

În procesul elaborării documentelor de politici regionale au fost organizate audieri și consultări publice prin implicarea reprezentanților tuturor părților interesate, iar în scopul cuantificării eforturilor de diminuare a discrepanțelor de dezvoltare intraregională au fost aplicați indicii de deprivare a ariilor mici.

Activitățile au fost direcționate spre identificarea necesităților de dezvoltare a regiunilor, prin desfășurarea studiilor, chestionarea populației, ședințelor comune cu autoritățile administrației publice locale. Prioritățile identificate au contribuit la asigurarea populației din regiuni cu servicii publice de calitate, asigurarea unui trai decent și cu respectarea principiului egalității de gen.

Proiectele de dezvoltare regională implementate au fost orientate spre sporirea calității vieții cetățenilor din regiuni și crearea condițiilor de accelerare a creșterii economice.

În așa mod, ca urmare a implementării proiectelor de dezvoltare regională, au fost obținute următoarele rezultate:

În domeniul aprovizionării cu apă potabilă și servicii de canalizare

Beneficiari ai serviciilor respective au fost 53 localități.

Au fost construite:

1 stație de epurare a apelor reziduale;

1 stație de tratare a apei potabile:

103,5 km rețele de apeduct;

23,7 km rețele de canalizare.

Conexiunile la rețelele de apeduct au constituit cca 10167 unități, inclusiv:

agenți economici -322;

instituții publice - 100;

gospodării casnice -9745.

Conexiunile la rețelele de canalizare au constituit 4130 unități, inclusiv:

agenți economici - 209;

instituții publice - 74;

gospodării casnice - 3847.

Populația cu acces îmbunătățit la serviciile respective constituie:

servicii de aprovizionare cu apă potabilă - 15807 persoane;

servicii de canalizare - 5600 persoane.

În domeniul infrastructurii drumurilor

Au fost construite 26,35 km de drum, renovate - 14,05 km.

De drumurile respective vor beneficia cca 18 localități.

Populația cu acces îmbunătățit la drum constituie cca 143167 persoane.

În domeniul gestionării deșeurilor menajere solide

De serviciile respective vor beneficia cca 38 de localități.

Populația cu acces îmbunătățit la serviciile respective constituie cca 130785 persoane.

S-a realizat:

2 poligoane construite;

127 gunoiști neautorizate lichidate.

Pentru extinderea serviciilor de salubritate au fost încheiate cca 73741 contracte de prestare a serviciilor.

Pentru sporirea atractivității turistice

Au fost renovate 2 centre culturale, iar în proces de implementare se află proiectele ce țin de construcția unui centru sportiv și reabilitarea unei zone de odihnă.

Susținerea businessului

Drept rezultat a fost reabilitat un sediu al Incubatorului de afaceri, cu suprafața totală de 1369 m² și construit drumul de acces către Zona economică liberă Bălți.

Eficiența energetică

Beneficiari în urma realizării activităților sînt cetățenii a 6 localități, iar populația cu acces îmbunătățit la serviciu va constitui cca 2000 persoane. Lungimea drumurilor iluminate este de 4,7 km, iar instalații de iluminare stradală instalate - 113 unități. A fost sporită eficiența

energetică a unui spital regional.

Obiectivul 5. Consolidarea capacităților autorităților publice centrale și locale în gestionarea eficientă a programelor și proiectelor de dezvoltare regională

Realizarea prezentului obiectiv a fost asigurată inclusiv cu asistența partenerilor de dezvoltare prin implementarea unor proiecte comune.

Astfel, în cadrul proiectelor Moldova: Cooperare pentru Dezvoltare, finanțat de DFID/SIDA, Modernizarea serviciilor publice locale, finanțat de GIZ, în cadrul proiectului Twinning "Consolidarea capacităților în domeniul dezvoltării regionale în Republica Moldova", finanțat de UE, actorii naționali și regionali au beneficiat de posibilitatea de a-și perfecționa cunoștințele în domeniul dezvoltării regionale, de a obține experiență în managementul financiar al proiectelor și de a fi familiarizați cu politicile europene în domeniu.

În vederea consolidării capacităților autorităților publice centrale și locale, anual, în concordanță cu analiza nevoilor de training elaborate cu suportul experților naționali și internaționali, au fost elaborate programe de instruire a tuturor actorilor implicați.

Dezvoltarea regională ca obiect de studiu a fost inclusă în planurile de învățămînt ale Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, precum și ale Universității Alecu Russo din Bălți.

Obiectivul 6. Implementarea mecanismelor transparente și eficiente de monitorizare și evaluare a procesului de dezvoltare regională

În scopul asigurării transparenței mecanismelor de monitorizare și evaluare a fost elaborată metodologia respectivă.

Procesul decizional de implementare a proiectelor regionale și de utilizare a finanțelor publice a fost supus auditului regularității gestionării resurselor din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională de către Curtea de Conturi.

Secția audit intern a Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor oferă servicii de consultanță și asigură eficacitatea managementului sistemului financiar și de control al utilizării bugetului operațional al Agenției de Dezvoltare Regională și corectitudinea desfășurării achizițiilor publice în procesul de implementare a proiectelor. Concomitent, cu suportul experților internaționali se desfășoară analiza impactului implementării proiectelor, asigurînd durabilitatea lor.

Semestrial sînt publicate rapoartele privind activitatea agențiilor și lunar se publică buletinele informative periodice.

Evaluarea proiectelor de dezvoltare regională se efectuează conform criteriilor stabilite de Comitetul de asistență în dezvoltare al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, care sînt: relevanța, eficiența, eficacitatea, impactul și durabilitatea. Recomandările efectuate în cadrul evaluării se utilizează pentru îmbunătățirea rezultatelor proiectelor evaluate, precum și pentru evitarea situațiilor nedorite în cadrul implementării altor proiecte.

Obiectivul 7. Elaborarea și raportarea în termen a statisticii regionale, pentru a susține atât elaborarea strategiilor de dezvoltare regională, cât și monitorizarea și evaluarea lor

În vederea elaborării statisticii regionale:

a) a fost stabilit sistemul de monitorizare și evaluare a măsurilor de susținere a dezvoltării regionale. Metodologia de implementare a sistemului respectiv este specificată în manualele operaționale ale Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Agenției de Dezvoltare Regională;

b) a fost aprobată Instrucțiunea privind monitorizarea și evaluarea măsurilor de susținere a dezvoltării regionale. În vederea realizării prevederilor Instrucțiunii menționate, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor raportează, semestrial, Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și, anual, Guvernului despre procesul de implementare a Strategiei. Sistemul de indicatori de monitorizare a proiectelor de dezvoltare regională a fost creat reieșind din tipologiile de proiecte, conform domeniilor prioritare stabilite în regiunile de dezvoltare;

c) a fost elaborat instrumentarul de raportare privind monitorizarea procesului de implementare a proiectelor de dezvoltare regională, care presupune formularele de raportare săptămânale, lunare și trimestriale.

Obiectivul 8. Elaborarea unui mecanism flexibil și durabil de finanțare a dezvoltării regionale atât pentru Guvern, cât și pentru donatori

În urma realizării prezentului obiectiv au fost obținute următoarele rezultate:

a) a fost amendată Legea privind dezvoltarea regională în partea ce ține de mecanismul de finanțare a dezvoltării regionale;

b) a fost elaborat și aprobat Manualul Operațional privind modul de utilizare a mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională, care include descrierea detaliată a mecanismului de finanțare a proiectelor de dezvoltare regională;

c) au fost coordonate cu donatorii condițiile și mecanismele de finanțare a dezvoltării regionale implicând și resursele acestora. Datorită activității respective, a fost obținut suportul financiar la bugetul de stat de la DFID în sumă de 1,5 mil. lire sterline;

d) a fost lansat programul-pilot de dezvoltare regională în cadrul Parteneriatului Estic pentru anul 2012-2013, finanțat din fondurile UE, în valoare de 7 mil.euro;

e) de la Guvernul Federal al Germaniei au fost obținute surse financiare suplimentare în valoare de 13,6 mil. euro în cadrul proiectului "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova".

III. Sumarul analizei social-economice

3.1. Contextul general

Din punct de vedere administrativ, teritoriul Republicii Moldova este organizat în: sate

(două sau mai multe sate se pot uni și forma o comună), orașe (unele orașe pot fi declarate municipii), raioane și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. Organizarea administrativ-teritorială este structurată pe două niveluri: satele (comunele) și orașele (municipiile) formează nivelul întâi, iar raioanele constituie nivelul al doilea.

În conformitate cu Legea nr.438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, teritoriul țării a fost divizat în șase regiuni de dezvoltare: Nord, Centru, Sud, UTA Găgăuzia, municipiul Chișinău și Transnistria.

Evoluția social-economică a Republicii Moldova în ultima perioadă este caracterizată de un complex de procese orientate spre o dezvoltare echilibrată și durabilă în contextul influențelor politice și economice interne. În același timp, a fost conturat profilul social-economic al țării prin noile abordări și tendințe implementate în ultima perioadă. Prin urmare, creșterea economică a avut tendința de a se concentra diferit în regiunile țării (din diverse motive: istorice, geografice, politice etc.).

În comparație cu țările din Europa, Republica Moldova se deosebește printr-o polarizare economică extrem de pronunțată, astfel încât jumătate din produsul său intern brut este realizat în capitală, care concentrează numai un sfert din populația țării. Evidența cea mai vizibilă a acestei polarizări economice este concentrarea activității economice, a celor mai bune resurse umane și celei mai performante infrastructuri în capitală. Celelalte regiuni din țară reprezintă niște insule de viață economică mai mult sau mai puțin activă.

Această structură economico-geografică este confirmată în mod clar de un anumit număr de indicatori: migrația, sărăcia, numărul și densitatea companiilor, numărul angajaților, valoarea vânzărilor realizate, evoluția bugetelor etc.

3.2. Evoluția demografică

Datele oficiale denotă faptul că populația stabilă a Republicii Moldova a scăzut în perioada 2005 -2012 cu 1,12% (vezi diagrama de mai jos). Această descreștere a fost determinată în mare parte de migrația peste hotare și descreșterea natalității.

Sursa: Biroul Național de Statistică

Cea mai mare scădere a numărului de populație a avut loc în zona de Nord - aproximativ 11,3 mii persoane, la sfârșitul anului 2011 numărul populației fiind de circa 1.006.622. După care urmează zona Centru unde numărul populației a scăzut cu circa 3,5 mii persoane, iar efectivul populației a crescut doar în raioanele Anenii Noi, Criuleni și Ialoveni și constituie circa 1.062.848 persoane. Și în zona de Sud populația a scăzut cu 2,8 mii persoane, în prezent fiind în număr total de 540.756 mii persoane, o creștere ușoară fiind doar în raionul Cahul. Există două regiuni în care numărul populației a crescut nesemnificativ, respectiv Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, unde populația a crescut cu 953 persoane (0,6% din numărul total al populației) între 2007-2011 și constituie 160.670 persoane, iar în municipiul Chișinău - numărul populației a crescut cu 4,4 mii și constituie 789.534 mii persoane.

Ca efect al dezechilibrelor menționate s-au atestat fenomene de depopulare a regiunilor țării. Acest fenomen se manifestă mai ales în rândurile tinerilor care, odată ajunși la studii în capitală, tind să se stabilească aici după absolvire, datorită posibilităților de angajare și de trai existente. Totodată, este afectată forța de producție în teritoriu, se aprofundează sărăcia și decalajul dintre diferite pături sociale, se intensifică procesul de îmbătrânire a populației etc.

3.3. Activitatea economică și nivelul demografic

Municipiul Chișinău dispune într-o măsură mai mare decât alte localități de factori de producție și de elemente de infrastructură necesare pentru atragerea investițiilor. În anul 2010 municipiului Chișinău îi reveneau 57,0 % din producția industrială și 56,7 % din investițiile în capital fix. Ponderea celorlalte regiuni în totalul investițiilor în capital fix și producția industrială este prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1

Regiunea	Valoarea producției fabricate		Total investiții în capitalul fix pe regiune, mil. lei	Investiții în capitalul fix pe cap de locuitor, mil. lei
	mil. lei	ponderea, %		
Municipiul Chișinău	16171,6	57,5	13009,9	13576,5
Nord	6371,0	22,6	2111,5	2785,4
Centru	3634,7	12,9	2099,8	2440,4
Sud	1043,0	3,7	1118,2	2786,6
Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia	919,8	3,3	337,2	2699,4

Sursa: Biroului Național de Statistică

Totodată, municipiul Chișinău concentrează majoritatea întreprinderilor din țară, dispune de un nivel mai mare de capital uman și de infrastructură relativ dezvoltată. Astfel, în 2010 în municipiul Chișinău activau circa 63 % din numărul întreprinderilor din țară, inclusiv 64,7 % din toate întreprinderile mari, 51,7 % din întreprinderile medii, 57,9 % din întreprinderile mici și 65,1 % din microîntreprinderi.

Așa cum indică datele tabelului 2, peisajul economic la nivelul întregii țări este dominat de micro-întreprinderi. La nivel regional, mai mult de jumătate din întreprinderi fac parte din categoria micului business și au ca principal gen de activitate vânzarea cu amănuntul. Chiar dacă sînt multe la număr, întreprinderile micului business din regiuni au o contribuție disproporționat de mică în crearea locurilor de muncă și în generarea valorii adăugate la nivelul întregii economii. Pe de altă parte, în regiuni există și foarte puține întreprinderi mari capabile să ofere posibilități de angajare stabile pentru forța de muncă locală.

Tabelul 2

Distribuția și densitatea teritorială a întreprinderilor

în Republica Moldova, anul 2010, fără regiunea de dezvoltare

Transnistria

Regiunea	Între-prin-deri mari	Ponderea întreprin-derilor mari, %	Între-prin-deri mijlocii	Ponderea întreprin-derilor mijlocii, %	Între-prin-deri mici	Ponderea întreprinderilor mici, %	Între-prin-deri micro	Ponderea întreprin-derilor micro, %	Total	%
Total	1120	100	1657	100	9568	100	36428	100	48773	100
Mun. Chișinău	725	64.7	856	51.7	5542	57.9	23717	65.1	30840	63.2
Nord	137	12.2	306	18.5	1365	14.3	3867	10.6	5675	11.6
Centru	126	11.3	233	14.1	1337	14.0	4843	13.3	6539	13.4
Sud	56	5.0	124	7.5	615	6.4	1593	4.4	2388	4.9
Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia	29	2.6	68	4.1	273	2.9	892	2.4	1262	2.6

Sursa: Biroul Național de Statistică

Scopul intervenției în acest sector al politicii de dezvoltare regională este de a fortifica capacitățile localităților cu potențial de creștere și de a dezvolta infrastructura de afaceri. Construcția și reabilitarea infrastructurii va încuraja deplasarea populației spre localitățile urbane pentru căutarea unui loc de muncă. În acest context, urmează a spori performanța atât în sectorul agricol, cât și în dezvoltarea și diversificarea activităților economice. Pentru a fortifica capacitățile de dezvoltare în sectorul privat vor fi desfășurate mai multe activități, precum:

dezvoltarea formării continue. Sprijin pentru calificarea și recalificarea profesională a populației ocupate din regiune;

stimularea întreprinderilor mici și mijlocii prin dezvoltarea serviciilor de informare și consultare și susținerea creării incubatoarelor tehnologice, centrelor de inovații tehnologice și aplicării tehnologiilor inovative;

creșterea atractivității regionale ca locație pentru investiții prin crearea infrastructurii de afaceri, conectarea la utilități publice și căi de acces a parcurilor industriale, zonelor economice libere și zonelor industriale din regiune;

promovarea principiilor de eficiență energetică în sectoarele economice în scopul optimizării cheltuielilor de producere.

De asemenea, activitățile menționate reprezintă și domeniile în care pot fi înaintate propunerile de proiecte pentru finanțare, dezvoltarea sectorului privat fiind una din cele trei priorități ale politicii de dezvoltare regională. Rezultatul scontat este susținerea întreprinderilor mici și mijlocii, contribuind la integrarea producerii mărfurilor și serviciilor pe teritoriul țării în sisteme clusterizate, crearea locurilor de muncă și sporirea ratei de ocupare.

3.4. Infrastructura drumurilor

Republica Moldova se află într-un proces intensiv de degradare a drumurilor: în 1992, 70% din lungimea drumurilor naționale erau în stare bună, în 1998 în stare bună erau 45%, iar în 2006 doar 7%. Cu toate că evoluția stării drumurilor locale a fost analizată mai puțin, studiul a 1500 km (din 6000 km) de drumuri locale, efectuat în 2006 a constatat starea rea a circa 96% din lungimea acestora. Degradarea intensivă a drumurilor publice din Republica Moldova s-a produs din cauza finanțării insuficiente a lucrărilor de întreținere și reparație. În perioada anilor 1998-2006 finanțarea pentru reabilitarea drumurilor a fost sub 10% din necesar. Mijloacele financiare alocate permiteau executarea doar a lucrărilor de întreținere

de rutină (întreținerea pe timp de iarnă, plombarea gropilor, profilări ș.a.). Din cauza neefectuării reparațiilor medii și capitale necesare mai mult de 80% din lungimea drumurilor au depășit termenul de serviciu stabilit. Totodată, o îmbunătățire a stării drumurilor s-a produs în ultimii doi ani (2010-2011) în legătură cu majorarea acumulărilor în fondul rutier (de la 241 mil. lei în 2009 pînă la 1025 mil. lei în 2012). Însă aceste acumulări nu sînt suficiente pentru a readuce întreaga rețea de drumuri la starea adecvată (Strategia infrastructurii transportului terestru, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 85 din 1 februarie 2008).

Intervenția politicii de dezvoltare regională în cadrul acestui domeniu, necesită a fi orientată spre ameliorarea situației cu privire la starea drumurilor regionale și locale și a podurilor prin construcția, reabilitarea și amenajarea acestora. Scopul principal al acestor activități este de a spori accesul la arterele naționale și internaționale și, în consecință, sporirea fluxurilor comerciale pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Rezultatul final care urmează a fi obținut în cazul intervenției în sectorul vizat este de a îmbunătăți accesul la infrastructură de calitate atît pentru populația țării, cît și pentru agenții economici naționali și investitorii străini.

3.5. Sisteme de alimentare cu apă și canalizare

În prezent, de sisteme centralizate de alimentare cu apă potabilă dispun 1032 localități, inclusiv 3 municipii, 52 orașe (100%) și 977 localități rurale, reprezentînd 66% din numărul total al acestora. Sistemele pentru alimentarea cu apă din republică constituie 1998 de complexe cu diferite grade de amenajare a sectorului comunal din localități. Din acest număr într-o stare tehnică satisfăcătoare se află 1015 complexe dintre care 870 necesită reconstrucție, iar 26 sisteme nu pot fi restabilite. Pentru 54 de sisteme, lipsește informația privind starea lor tehnică. Rețelele de distribuție au o lungime de 8994 km, dintre care 3725 sînt într-o stare tehnică nesatisfăcătoare și din această cauză gradul situațiilor de avarie a ajuns la 4,9 avarii /km, fapt care denotă uzura majoră a apeductelor. Din 271 stații de pompare 226 sînt în stare tehnică nesatisfăcătoare. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică din 2011, majoritatea populației din localitățile rurale se alimentează cu apă din 99719 fîntîni de mină și 818 izvoare. După seceta din ultimii ani, nivelul apelor din fîntînile de mină au scăzut cu circa 2 m.

Situația cu privire la canalizare în regiunile de dezvoltare este următoare:

1) în regiunea de dezvoltare Nord sistemele de canalizare sînt slab dezvoltate, situația fiind similară cu situația pe țară. Sistemele de canalizare funcționează, în mare parte, doar în localitățile urbane. Densitatea rețelelor de canalizare este de aproximativ 20 km / 100 km² ceea ce este sub media națională de 22,6 %;

2) în regiunea de dezvoltare Centru, rețeaua de canalizare este slab dezvoltată, iar tehnologiile de epurare a apelor reziduale sînt foarte depășite. Ponderea fondului locativ din regiunea de dezvoltare Centru care dispune de rețea de canalizare este de 15,6 % față de media națională 22,6 %. În regiunea de dezvoltare Centru funcționează doar 6 stații de epurare. Starea tehnică a stațiilor de epurare a apelor reziduale existente este nesatisfăcătoare;

3) rețeaua de canalizare în regiunea de dezvoltare Sud este slab dezvoltată, iar tehnologiile de epurare a apelor reziduale sînt depășite. Ponderea fondului locativ din regiunea de dezvoltare Sud care dispune de rețea de canalizare este de 20,1 % în 2010 (față de 12,8 % în 2008), ceea ce este sub nivelul mediu pe țară cu 12,4 %. Cu toate că gradul de conectare la sistemele de canalizare al populației este relativ scăzut, cea mai mare parte din cantitatea de apă uzată generată de unele raioane din regiunea de dezvoltare Sud este de factură menajeră, doar aproximativ o treime provenind din surse industriale. Starea tehnică a stațiilor de epurare a apelor reziduale funcționale este nesatisfăcătoare, iar în majoritatea localităților acestea lipsesc cu desăvîrșire.

În pofida unor eforturi de reformă din ultima perioadă administrația publică din Republica Moldova suferă ca și mai înainte de efectivitate și eficiență mică, care se reflectă printre altele în calitatea insuficientă a serviciilor statului. 50% din populație nu are acces la apă potabilă curată. 800 comune (din 903) încă mai prezintă deficite mari în asigurarea cu apă potabilă.

Instrumentele și mecanismele disponibile ale politicii de dezvoltare regională se vor utiliza pentru ameliorarea situației în domeniu prin asigurarea cu apă a populației și construcția/reabilitarea sistemelor de canalizare. Aceste activități, vor spori calitatea vieții populației, vor contribui la dezvoltarea economică a țării și vor îmbunătăți factorii de mediu.

Reabilitarea infrastructurii fizice va impulsiona și atractivitatea regiunii pentru activitatea economică și investiții. Propunerile de proiecte în acest sector, pasibile pentru înaintarea în cadrul Apelului de propuneri de proiecte cu finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională, prevăd extinderea și reabilitarea sistemelor de aprovizionare cu apă, canalizare, stațiilor de epurare și sistemelor de irigare.

3.6. Infrastructura și managementul deșeurilor solide

Regiunile de dezvoltare sînt suficient de mari pentru a planifica dezvoltarea regională și locală, cu impact real asupra dezvoltării naționale. Există o diferență esențială de dezvoltare în profilul regiunilor de dezvoltare. Regiunea de dezvoltare Nord este mai urbanizată, circa 35,4%, în mare parte datorită orașului Bălți. Între timp, regiunea de dezvoltare Centru este cea mai mare din punctul de vedere al suprafeței și populației, de circa 1062 mii persoane, dar are un nivel de urbanizare redus. Prin contrast, regiunea Sud este cea mai mică din punctul de vedere al populației, 538,69 mii persoane, dintre care populația urbană constituie circa 25,2% din populație. În domeniul sistemelor de management al deșeurilor, dotările și infrastructura existentă sînt extrem de reduse, necorelate cantitativ și calitativ cu efectivul populației.

Gestionarea deșeurilor solide este strîns legată de obiectivele de dezvoltare ale țării. Pe de o parte, managementul neadecvat al deșeurilor în țară are un impact negativ asupra:

- 1) sănătății publice, ca rezultat al condițiilor antisănătare ale depozitelor de deșeuri și a potențialului lor de a deveni focare de infecții;
- 2) dezvoltării agriculturii, ca rezultat al folosirii solului pentru depozite de deșeuri, pe cînd aceste terenuri pot fi utilizate în activități agricole;

3) dezvoltarea turismului, ca rezultat al deteriorării imaginii generale asociate cu depozitele de deșeuri, precum și a mirosului neplăcut ce se emană de la acestea.

Generarea deșeurilor în orașe este influențată de numeroși factori, cei mai importanți fiind venitul populației, comportamentul consumatorilor, apariția pe piață de noi produse ambalate și evoluția demografică. Un nivel ridicat al venitului populației și urbanizare a rezultat în generarea unei cantități mari de deșeuri pe cap de locuitor, acestea fiind în localitățile sătești de obicei cuprinse între 0,3-0,4 kg/loc./zi, respectiv 0,9 kg/loc./zi sau mai mult, în zonele urbane, conform studiilor Băncii Mondiale.

Cea mai utilizată metodă de tratare a deșeurilor menajere este depozitarea pe sol, care frecvent reprezintă o sursă importantă de poluare a solului și apelor subterane. În acest context, salubritatea localităților, managementul deșeurilor în orașe, este un obiectiv important al structurilor guvernamentale și locale (datele au fost oferite de către Ministerul Mediului, și s-au aflat la baza elaborării proiectului Strategiei naționale a deșeurilor a Republicii Moldova). Anual, prin intermediul serviciilor de salubritate din localitățile urbane se transportă la depozite de deșeuri menajere solide circa 1144-2210 mii m³ de deșeuri (anii 2000-2009).

În baza informației acumulate privind caracteristica depozitelor de deșeuri menajere solide și numărul populației din localități a fost calculată norma de generare zilnică a deșeurilor pentru o persoană. Rezultatele denotă un diapazon vast de generare zilnică a deșeurilor de la 0,25 kg pînă la 1,3 kg pe zi pentru or. Bălți și or. Chișinău, respectiv.

Implicarea și desfășurarea activităților în acest domeniu, prin instrumentele și mecanismele politicii de dezvoltare regională, permit realizarea mai multor activități, ce țin de reducerea nivelului de poluare a mediului. În acest context, intervenția poate fi realizată prin implementarea proiectelor ce țin de dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor solide, inclusiv colectarea separată a deșeurilor, reciclarea și crearea poligoanelor moderne de stocare a deșeurilor nereciclabile, construcția uzinelor de prelucrare a deșeurilor. Este important ca toate activitățile desfășurate în domeniu să corespundă cerințelor și normelor de reglementare sectorială.

3.7. Turismul

În conformitate cu datele oferite de către Agenția Turismului, precum și a indicatorilor prezentați de către Biroul Național de Statistică, observăm următoarele caracteristici privind evoluția indicatorilor de progres ai turismului:

1) numărul agenților economici, titulari ai licenței de turism a crescut de la 238 în anul 2003 la 313 în anul 2010. Totodată, numărul angajaților a scăzut de la 1927 în anul 2003 la 1346 - în 2010. De menționat că majoritatea agenților economici sînt concentrați în capitală, iar în 17 raioane nu activează nici o agenție de turism;

2) volumul încasărilor din activitatea de turism a crescut de la 145,6 mil. lei în 2003 pînă la 708 mil. lei în 2010, din care cota majoritară aparține turismului internațional;

3) în volumul total de încasări din activitatea turistică ponderea majoră o constituie turismul internațional, care este în creștere permanentă, pe cînd încasările din turismul intern cresc

pînă în 2008, apoi descresc în 2009 și 2010;

4) în încasările din turismul internațional ponderea majoră o deține turismul emițător, care este în creștere permanentă, pe cînd încasările din turismul receptor variază, iar în plan general se atestă descreșterea acestora;

5) numărul turiștilor moldoveni care pleacă peste hotare prin intermediul agențiilor de turism a crescut de 1,7 ori (67328 persoane - în 2003, 117204 - în 2010), în timp ce numărul de sosiri ale vizitatorilor străini în țară a scăzut de 2,6 ori (23598 persoane în 2003, 8956 - în 2010);

6) numărul total al turiștilor cazați în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare este în creștere în anii 2003-2007, cu o descreștere bruscă în 2008 și în 2009, revenindu-și puțin în 2010. Numărul turiștilor străini (nerezidenți) cazați în structurile de primire turistică denotă o creștere de la 62559 în anul 2003 pînă la 73288 în anul 2008, fiind urmată de o scădere importantă spre 2009 și o creștere în 2010;

7) numărul înoptărilor în structurile de primire turistică atestă o dinamică pozitivă în anii 2003 - 2005, menținere la același nivel în 2006 -2007, cu scădere bruscă în 2009 și revenire lentă în 2010 (Anuarul Statistic și date oferite de către Agenția Turismului).

Intervențiile aferente acestei măsuri trebuie să fie concentrate asupra obiectivelor ce au potențial turistic înalt. Sectorul turistic poate fi îmbunătățit nu doar prin construcția infrastructurii necesare, dar și prin îmbunătățirea factorilor de mediu și dezvoltării sectorului de afaceri. În acest context, intervenția în sectorul respectiv va contribui la crearea și îmbunătățirea infrastructurii necesare pentru crearea condițiilor de atragere a investițiilor în domeniu, dar și a creșterii numărului de turiști propriu-zis.

3.8. Eficiența energetică

În prezent situația pe domeniu în Republica Moldova arată că sîntem aproape integral dependenți de sursele necesare pentru acoperirea consumului energetic, circa 94 % importate. În lipsa de resurse proprii, promovarea eficienței energetice și valorificarea surselor regenerabile de energie disponibile în teritoriu constituie căi optime pentru reducerea dependenței în cauză, precum și o condiție esențială pentru dezvoltarea durabilă a economiei.

Cererea de energie electrică în Republica Moldova a demonstrat un trend ascendent. Dacă în trecut energia electrică era utilizată în special pentru iluminat, actualmente consumatorii utilizează energia electrică pentru spălare, curățare, comunicare, precum și în alte scopuri. În situația respectivă, promovarea utilizării aparatelor de uz casnic și a produselor cu impact energetic mai eficiente este imperativă.

Intervențiile aferente acestui sector vor reduce costurile de întreținere și vor spori confortul beneficiarilor. Proiectele de eficiență energetică fie vor avea ca scop diminuarea consumului de energie prin diverse metode, fie vor contribui la diminuarea costurilor de producție, în cazul sectorului privat, a căror costuri sînt mai ridicate, ceea ce afectează negativ competitivitatea agenților economici locali. Intervențiile în cadrul acestei măsuri vor include:

studii cu privire la aplicarea măsurilor de eficiență energetică în sectorul de afaceri;
campanii de conștientizare pentru agenții economici pe tema eficienței energetice;
training-uri, instruirii, consultări pentru agenții economici cu privire la eficiența economică;
reabilitarea clădirilor publice.

În condițiile în care Republica Moldova importă 94-96% din sursele de energie, precum și a scumpirii continue a acestor resurse, se impune eficientizarea consumului. În acest context, unul din domeniile noi care necesită intervenție, anume eficiența energetică a fost inclusă în strategiile de dezvoltare regională și în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”.

În prezent, investirea în domeniul menționat este posibilă nu numai prin implicarea surselor financiare din bugetul autorităților publice locale, ci și prin accesarea și utilizarea diferitor fonduri în bază de proiecte. Aplicarea măsurilor de eficiență energetică în localități va conduce la îmbunătățirea calității vieții, precum și la securitatea traficului rutier, securitatea persoanelor și bunurilor. Astfel, vor fi diminuate costurile și economiile obținute vor putea fi redirecționate pentru a acoperi alte necesități, la fel de stringente.

3.8. Analiza SWOT

Prezenta analiză este elaborată în baza datelor prezentate în capitolele I, II și III din prezenta Strategie, precum și în baza rapoartelor prezentate și a unor studii în domeniu:

Puncte tari

Puncte slabe

Cadrul legal și instituțional de dezvoltare regională existent și funcțional
Guvernul, anual, alocă din veniturile bugetului de stat 1% în Fondul național pentru dezvoltare regională
Procedurile de achiziții publice ale proiectelor finanțate din sursele Fondului național pentru dezvoltare regională sînt în curs de desfășurare
Sistemul de monitorizare și evaluare al dezvoltării regionale transparent stabilit
Procesul de dezvoltare regională este deschis spre dezvoltare și revizuire, fiind gestionat într-o manieră ce presupune evoluția
Modelul dezvoltării regionale în Moldova se bazează pe o concentrare între diferite niveluri de guvernare
Politica de dezvoltare regională este promovată asigurînd transparență la toate nivelele, inclusiv sectoriale
Consiliile regionale pentru dezvoltare sînt formate echitabil din reprezentanții atît a sectorului public, cît și celui nonpublic
Dezvoltarea regională a reușit să atragă sprijinul financiar și tehnic european și internațional

Oportunități

Insuficiența fondurilor față de necesitățile locale și regionale
Resursele Fondului național pentru dezvoltare regională sînt limitate și insuficiente pentru finanțarea proiectelor regionale
Capacitățile autorităților publice locale în elaborarea și implementarea proiectelor regionale sînt slab dezvoltate
Nivel redus de cooperare dintre regiuni, raioane și primării
Sistemul de evaluare al dezvoltării regionale nu este elaborat
Inexistența (promovarea slabă) a planificării integrate în procesul dezvoltării regionale
Actorii regionali și locali nu reușesc să construiască o legătură între bunăstarea lor generală, calitatea vieții și necesitatea de a stimula activitățile economice locale și regionale
Lipsa unor indicatori de monitorizare a dezvoltării regionale dezagregați pe regiuni de dezvoltare
Sistemul autorităților publice locale rămîne extrem de fragmentat, iar competențele între diferite niveluri de administrare sînt adesea neclare
Nu există un mecanism clar și prescriptiv care să conțină în sine recomandări cu privire la implementarea politicilor sectoriale naționale la nivel regional sau chiar local
Procesele de identificare a proiectelor și pregătirea proactivă - deși îmbunătățite - rămîn nestructurate și desfășurate în grabă
Proiectele sînt adesea prea mici și fragmentate, cu planuri strategice locale sau operaționale regionale
Implicarea Agenției de Dezvoltare Regională în desfășurarea procedurilor de achiziții solicită un efort mare și împiedică o abordare proactivă a dezvoltării și sprijinul actorilor dezvoltării regionale
Politica dezvoltării regionale este încă limitată pe teritoriul celor trei regiuni
Amenințări

Dezvoltarea regională rămâne a fi o prioritate în vizorul donatorilor internaționali
Dezvoltarea și aprofundarea relațiilor cu Comisia Europeană și statele-membre pentru atragerea și diversificarea finanțării de proiecte
Încurajarea activităților autorităților publice locale prin delegarea competențelor ca rezultat al implementării reformei de descentralizare
Stimularea participării active a autorităților publice locale datorită sustenabilității financiare drept rezultat al implementării reformei de descentralizare fiscală
Introducerea în practica dezvoltării regionale a conceptului de planificare integrată care va asigura coordonarea politicii dezvoltării regionale cu politicile sectoriale și teritoriale
Elaborarea politicilor sectoriale ce permit dezvoltarea directă a sectoarelor vizate
Suportul solid din partea Agendei Guvernului privind dezvoltarea regională

Mediul economic extern la nivel internațional și european este nefavorabil și aceasta continuă să umbrească beneficiile concrete pe care le poate aduce dezvoltarea regională
Riscul derulării cu întârziere a reformelor: descentralizare, reforma administrativ-teritorială, transparență și anticorupție etc.
Insuficiența capacităților guvernelor locale în elaborarea și implementarea proiectelor
Extinderea dezvoltării regionale în celelalte 3 regiuni de dezvoltare regională induce posibilitatea diminuării eficienței dacă nu sînt prevăzute finanțării suplimentare de alimentarea Fondului național pentru dezvoltarea regională
Neîndeplinirea rezultatelor dezvoltării regionale dacă sprijinul acordat nu va avea durabilitate, cu excepția cazului în care rezultatele se manifestă rapid în teritoriu
Interesul limitat al operatorilor economici calificați de a participa la licitații publice pentru implementarea proiectelor de dezvoltare regională

IV. Principiile, obiectivele și mecanismele de implementare

4.1. Principiile fundamentale ale Strategiei

Scopul principal al reformei economice și sociale în Republica Moldova constă în crearea precondițiilor pentru funcționarea eficientă a economiei, ridicarea bunăstării și nivelului de trai al populației pe întreg teritoriul țării. Reieșind din aceasta, politica dezvoltării regionale, promovată și implementată de autoritățile publice, poartă un caracter stimulator și este orientată spre crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltare. Realizarea scopului principal depinde de o serie de factori și din aceste considerente, realizarea prezentei Strategii necesită o coordonare clară și complexă.

Prezenta Strategie se bazează pe următoarele principii fundamentale, corelate cu prevederile directivelor UE în domeniu:

abordarea complexă a problemei în formularea scopurilor și obiectivelor Strategiei;

planificarea participativă;

transparența decizională;

egalitatea de gen;

coeziunea teritorială;

subsidiaritate.

Politica regională a țării este direcționată spre respectarea principiilor promovării politicii regionale a UE, stipulate în documentele sale de bază, cum ar fi Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 (Tratatul de la Lisabona), precum și alte documente cu privire la dezvoltarea regională.

4.2. Obiectivul strategic și obiective specifice

Având ca bază analiza social-economică a țării și tendințele UE ce vizează realizarea politicii de dezvoltare regională, a fost formulat obiectivul general strategic al prezentei Strategii: Dezvoltarea echilibrată și durabilă în toate regiunile de dezvoltare ale Republicii Moldova.

De asemenea, realizarea obiectivului dat va contribui la diminuarea sărăciei și asigurarea unui trai decent pe întreg teritoriul țării. Aceasta presupune necesitatea realizării pe etape a obiectivelor specifice ale Strategiei pe termen scurt și mediu:

- 1) perfecționarea cadrului legal și normativ în domeniul dezvoltării regionale;
- 2) susținerea dezvoltării durabile a regiunilor și asigurarea unui sistem urban policentric;
- 3) consolidarea capacităților instituțiilor de dezvoltare regională în regiunile țării;
- 4) diminuarea disparităților locale, inter - și intra-regionale;
- 5) elaborarea și promovarea planificării integrate și participatorii în procesul de dezvoltare regională.

Realizarea obiectivelor specifice se bazează pe utilizarea unor mecanisme clar definite, implementarea cărora se reflectă și este prezentă în următoarele documente: Planul de acțiuni privind implementarea prezentei Strategii, Documentul Unic de Program, planurile operaționale regionale.

Implementarea obiectivelor va contribui la ameliorarea situației în următoarele domenii prioritare:

- a) dezvoltarea urbană echilibrată;
- b) apă și canalizare;
- c) deșeuri menajere solide;
- d) infrastructura drumurilor;
- e) businessul mic și mijlociu;
- f) atractivitatea turistică;
- g) eficiență energetică.

4.3. Mecanisme și instrumente de realizare a obiectivelor

Guvernul are un rol strategic în implementarea politicii de dezvoltare regională și realizarea obiectivelor prevăzute în prezenta Strategie.

Autorității de implementare a politicii de dezvoltare regională îi revine rolul de coordonare a interacțiunii organelor centrale de specialitate ale administrației publice și autorităților administrației publice locale. Aceasta este responsabilă și de promovarea politicii de dezvoltare în vederea consolidării oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea social-economică a regiunilor.

Prezenta Strategie stimulează interacțiunea cu alte politici publice sectoriale care au o focalizare teritorială explicită. Concomitent, Strategia prevede analiza și generalizarea propunerilor partenerilor externi de dezvoltare și susținere a procesului de dezvoltare regională.

Unul din factorii importanți în realizarea obiectivelor este perfecționarea mecanismului de finanțare a dezvoltării regionale din bugetul de stat prin Fondul național pentru dezvoltarea regională. Modificarea mecanismului de finanțare va asigura utilizarea eficientă a fondurilor direcționate spre proiecte regionale în conformitate cu necesitățile de dezvoltare a regiunilor, identificate de către autoritățile locale. Perfecționarea mecanismului de finanțare este orientat și spre facilitarea și susținerea autorităților publice locale în aplicarea pentru finanțare din programele europene și alte fonduri externe.

Strategia prezintă anumite similitudini cu alte politici publice elaborate. Prin urmare, instrumentele folosite pentru realizarea acestora sînt similare. Concomitent, diversitatea instituțiilor implicate impune identificarea unui șir larg de instrumente de realizare a politicii de dezvoltare regională, care pot fi divizate în mai multe grupe majore:

- 1) instrumente instituționale - acoperă aspecte cu privire la instituționalizare, cooperare, management regional;
- 2) instrumente administrative - prezintă aspecte cu privire la legislația în vigoare;
- 3) instrumente metodologice/normative - prezintă elaborarea unui șir de documente de planificare, precum strategii, programe, documente de planificare teritorială;
- 4) instrumente financiare - prezintă beneficii bugetare, beneficii fiscale, granturi și alte sisteme de suport financiar ș.a.

Ținînd cont de faptul că politica de dezvoltare regională implică întreg teritoriul țării, fiecare regiune de dezvoltare va avea posibilitate să elaboreze soluții pentru problemele de dezvoltare regională identificate.

Obiectivele strategice vor fi realizate prin identificarea instrumentelor specifice anumitor activități:

Obiectivul 1. Perfecționarea cadrului legal și normativ în domeniul dezvoltării regionale

Cadrul legal și normativ al dezvoltării regionale urmează a fi revizuit, în urma lecțiilor învățate în perioada implementării strategiei precedente.

În așa mod, politica de dezvoltare regională a Republicii Moldova, nu a fost concepută ca o politică care cuprinde întregul spectru național al politicilor de dezvoltare ramurală. Prezenta Strategie creează premisele și baza, astfel încât, următoarea Strategie națională de dezvoltare regională care va cuprinde perioada anilor 2016-2020 va deveni un document de politici care va întruni în sine politicile sectoriale, transformând politica națională de dezvoltare regională într-o politică intersectorială conformă politicilor europene în domeniu.

Perfecționarea actelor legislative și a celor normative presupune elaborarea unui șir de instrumente și mecanisme de susținere a dezvoltării regionale.

Astfel, vor fi elaborate recomandări pentru modificarea și completarea actelor legislative și a celor normative, care reglementează activitățile instituțiilor regionale în scopul sporirii rolului lor în calitate de coordonatori principali ai implementării politicii respective. În același timp, vor fi actualizate manualele operaționale, instrucțiunile, fișele de evaluare și alte documente ale politicii de dezvoltare regională.

În acest scop vor fi desfășurate activități de:

- a) perfecționare a procedurilor de organizare a apelurilor de propuneri de proiecte, proceselor de evaluare și selectare a acestora pentru finanțarea din Fondul național pentru dezvoltare regională cu scopul reducerii termenelor și simplificării procesului respectiv;
- b) optimizare a principiilor de activitate a instituțiilor implicate în procesul de realizare a politicii de dezvoltare regională;
- c) consultare publică a proiectelor de modificare a cadrului legal și normativ;
- d) organizare a meselor rotunde și seminarelor pentru identificarea propunerilor de modificare și completare a legislației în domeniu.

Mecanismele și instrumentele menționate, dar și propunerile de modificări și completări ale actelor legislative și normative, precum și alte activități care vor contribui la realizarea obiectivului nominalizat, se regăsesc în Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2012-2015, conform anexei la prezenta Strategie.

Impact:

Realizarea prezentului obiectiv va contribui la îmbunătățirea cadrului legal și normativ în domeniu și corelarea acestora cu prevederile politicii corespunzătoare ale UE.

De asemenea, modificările și completările actelor vizate va contribui la simplificarea desfășurării unui șir de activități, precum și la desfășurarea apelurilor de propuneri de proiecte, elaborarea unor criterii de evaluare a proiectelor de dezvoltare regională, asigurarea realizării cu succes a activităților desfășurate în cadrul instituțiilor implicate în procesul de realizare a politicii de dezvoltare regională.

În urma realizării obiectivului respectiv:

- a) cadrul legal și normativ al dezvoltării regionale va fi armonizat cu prevederile

documentelor regulatorii în domeniu ale UE;

- b) politicile naționale sectoriale vor fi predispuse pentru integrarea în politica națională de dezvoltare regională;
- c) cadrul de activitate a Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Consiliului Regional pentru Dezvoltare va fi perfecționat;
- d) cadrul de activitate a Agenției de Dezvoltare Regională va fi perfecționat;
- e) procedurile și cadrul regulator de aplicare la Fondul național pentru dezvoltare regională vor fi perfecționate;
- f) planificarea strategică sectorială în regiunile de dezvoltare se va efectua în baza prevederilor strategiilor de dezvoltare a regiunilor.

Obiectivul 2. Susținerea dezvoltării durabile a regiunilor și asigurarea unui sistem urban policentric

Realizarea prezentului obiectiv va fi atins prin implementarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională incluse în Documentul Unic de Program și Planul Operațional Regional pentru perioada vizată. Dezvoltarea echilibrată a regiunilor va fi asigurată prin utilizarea reciproc avantajoasă a potențialului social-economic al orașelor și a resurselor teritoriale ale regiunii, având ca sarcină dezvoltarea sistemului urban policentric, atractiv și competitiv.

Implementarea prezentului obiectiv va contribui la stimularea și realizarea acțiunilor de organizare și dezvoltare a localităților. Realizarea activităților va asigura o dezvoltare durabilă a localităților bazată pe principii de policentrism se va realiza prin focusarea eforturilor de dezvoltare în localitățile urbane cu potențial de creștere economică, identificate conform unei metodologii bine definite.

Activitățile realizate conform prezentului obiectiv vor fi orientate și spre atragerea administrațiilor publice locale din Zona de securitate a Republicii Moldova în procesul de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională. Localitățile și cetățenii regiunii vizate vor fi parte componentă a procesului de dezvoltare regională și vor beneficia de suport în dezvoltarea infrastructurii fizice, consolidarea capacităților instituționale și stimularea sectorului privat.

Dezvoltarea urbană și teritorială echilibrată va fi asigurată prin:

- stimularea dezvoltării serviciilor publice ca temei pentru asigurarea standardelor sociale garantate către populația din localitățile urbane și rurale;
- utilizarea potențialului economic al orașelor care va contribui la dezvoltarea ariilor adiacente acestora;
- elaborarea și implementarea programelor și proiectelor investiționale.

Impact:

Atingerea rezultatului final în urma realizării obiectivului vizat va contribui la ameliorarea situației în următoarele aspecte:

- a) sporirea potențialului economic al orașelor și a investițiilor în capital fix pe cap de locuitor cu 35%;
- b) sporirea potențialului de atragere a investițiilor și a competitivității în regiuni;
- c) îmbunătățirea condițiilor de trai ale populației;
- d) crearea noilor locuri de muncă;
- e) dezvoltarea serviciilor de utilitate publică;
- f) sporirea atractivității turistice în regiuni;
- g) crearea premiselor de dezvoltare continuă a instituțiilor de învățământ;
- h) perfecționarea infrastructurii fizice a localităților.

Obiectivul 3. Consolidarea capacităților instituțiilor de dezvoltare regională

Politica de dezvoltare regională vizează întreg teritoriul țării, totuși în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, într-o etapă inițială eforturile Guvernului au fost focusate pe trei regiuni de dezvoltare: Nord, Centru și Sud. În perioada următoare prevederile politicii de dezvoltare regională vor fi extinse, inclusiv în regiunile de dezvoltare - Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, municipiul Chișinău și Transnistria.

Pentru uniformizarea capacităților în domeniul dezvoltării regionale pe întreg teritoriul Republicii Moldova, va fi asigurat un proces continuu de dialog, perfecționare profesională și implicare activă a reprezentanților tuturor regiunilor în procesul de dezvoltare a țării.

Prezentul obiectiv va fi realizat prin:

- a) elaborarea și implementarea unui plan comun de activități care ar facilita corelarea politicilor sectoriale cu cele naționale în domeniul dezvoltării regionale;
- b) organizarea instruirii reprezentanților autorităților publice locale în domeniul politicii de dezvoltare regională;
- c) vizite de studiu atât în țară, cât și peste hotare, având scopul schimbului de experiență și obținerea bunelor practici a implementării politicii de dezvoltare regională;
- d) organizarea companiilor de conștientizare a populației din regiunile vizate, în domeniile prioritare ale Strategiei;
- e) optimizarea cadrului de funcționare a Consiliului Regional pentru Dezvoltare.

Pentru realizarea prezentului obiectiv, de asemenea, vor fi desfășurate un șir de activități ce țin de includerea domeniului de dezvoltare regională în curriculumul programelor de învățământ în mai multe instituții de învățământ superior. Acest fapt va contribui la

acordarea unui areal mai mare al cunoștințelor cu privire la dezvoltarea regională, care este un domeniu relativ nou pentru Republica Moldova.

Impact:

Prezentul obiectiv va contribui la dezvoltarea capacităților tuturor instituțiilor implicate în realizarea politicii de dezvoltare regională pe întreg teritoriul țării.

Realizarea prezentului obiectiv va oferi posibilitate:

- a) autorităților publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea de a se instrui în domeniul politicii naționale de dezvoltare regională;
- b) membrilor Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Consiliului Regional pentru Dezvoltare să-și perfecționeze cunoștințele în domeniul politicilor europene în domeniul dezvoltării regionale;
- c) autorităților administrației publice locale să obțină capacități de a elabora strategii proprii de dezvoltare social-economică, ținând cont de politicile naționale în domeniu;
- d) potențialilor beneficiari și aplicanți ai proiectelor de dezvoltare regională să cunoască regulile și principiile de finanțare din Fondul național pentru dezvoltare regională, să obțină capacități de aplicare la fonduri internaționale de dezvoltare;
- e) potențialilor aplicanți să obțină capacități de implementare a proiectelor de dezvoltare regională de sine stătător;
- f) autorităților administrației publice locale să fie pregătiți și dispuși pentru asocieri (parteneriat) în cadrul implementării și gestionării ulterioare a proiectelor de dezvoltare regională;
- g) instituțiilor nou create din regiuni să fie funcționale, iar membrilor structurilor reprezentative să fie implicați plenar în procesul implementării politicii de dezvoltare a regiunilor;
- h) sectorului privat și asociativ să participe activ în procesul de realizare a politicii în domeniu;
- i) cetățenilor regiunilor să aibă o percepere adecvată ca urmare a implementării proiectelor și programelor de dezvoltare regională;

Obiectivul 4. Diminuarea disparităților semnificative locale, inter- și intra-regionale

Diminuarea disparităților în cadrul regiunilor rămîne a fi un obiectiv specific al politicii de dezvoltare regională corelat cu prevederile politicilor UE în domeniu. Realizarea prezentului obiectiv implică unele proceduri ce țin de: dezvoltarea statisticii regionale, aplicarea unor instrumente specifice de analiză, precum ar fi indicii de deprivare a ariilor mici.

Mecanismele și instrumentele de realizare a prezentului obiectiv sînt:

- a) clusterizarea ce reprezintă un proces de concentrare geografică a teritoriilor, localităților, serviciilor desfășurate în diferite domenii interconectate, stabilite între instituții asociate într-un anumit domeniu;
- b) observatorul teritorial care reprezintă structurile menite să colecteze și să analizeze toate datele relevante privind evoluția social-economică a teritoriilor pentru a oferi cunoștințe fiabile despre evoluția lor, specificul lor și legăturile dintre ele;
- c) cooperarea intermunicipală care va favoriza în mod direct și indispensabil încurajarea și promovarea contribuției active a actorilor regionali și locali în cadrul politicii de dezvoltare regională;
- d) regionalizarea serviciilor de utilitate publică reprezintă un imperativ al timpului și are ca scop crearea unor operatori eficienți de prestare a serviciilor. Concomitent, aceasta va asigura consolidarea capacităților autorităților locale de a monitoriza eficient activitatea lor;
- e) parteneriatul public-privat în implementarea proiectelor de dezvoltare regională. Acest instrument vine să compenseze insuficiența fondurilor disponibile ale autorităților administrației publice locale, lipsa unui personal specializat care ar contribui la sporirea gradului de atragere a surselor financiare sau chiar imposibilitatea de a face față condițiilor impuse de criteriile de eligibilitate prevăzute în programele operaționale.

Un factor decisiv care va contribui la realizarea prezentului obiectiv va fi „competitivitatea” - instrumentul decisiv al procesului de accesare al fondurilor naționale și internaționale, destinate implementării proiectelor și programelor de dezvoltare.

Impact:

Realizarea activităților incluse în prezentul obiectiv va contribui la dezvoltarea echilibrată a localităților, va condiționa diminuarea disparităților în dezvoltare intra-și inter-regionale și vor avea un impact semnificativ asupra sporirii nivelului de trai al cetățenilor. Astfel, în perioada 2013-2015 vor fi obținute următoarele rezultate:

În domeniul de aprovizionare cu apă și canalizare vor fi construite:

246,21 km. de apeduct;

18,96 km. rețele de canalizare;

2 bazine de acumulare a apei potabile;

4 stații de epurare a apei.

Beneficiari vor fi 300,6 mii cetățeni din 67 localități.

În domeniul infrastructurii drumurilor:

vor fi renovate 166,5 km de drumuri și 27 de poduri;

10 poduri;

2 km de drum.

Beneficiari vor fi 727,8 mii cetățeni din 89 localități.

În domeniul susținerii sectorului privat vor fi înființate 3 parcuri industriale și create:

un incubator de afaceri;

un obiect de infrastructură agroindustrială;

zonă economică liberă conectată la infrastructura de acces.

Beneficiari vor fi 194 agenți economici.

În domeniul protecției mediului vor fi obținute următoarele rezultate:

două regiuni vor elabora strategii de management a deșeurilor;

41 de localități vor fi implicate în procesul de management al deșeurilor menajere solide;

vor fi amenajate 6 poligoane de depozitare / transportare a deșeurilor;

574 mii cetățeni vor beneficia de servicii îmbunătățite.

În domeniul sporirii atractivității turistice:

vor fi create două trasee turistice;

vor fi reabilitate 17 obiective turistice, 5 zone de agrement;

va fi reabilitată o zonă de odihnă și 64 popasuri turistice;

vor fi construite 2 complexe turistice sportive.

Obiectivul 5. Elaborarea și promovarea planificării integrate și participatorii în procesul de dezvoltare regională

Perioada 2010-2012 de implementare a politicii de dezvoltare regională a dat start realizării multor proiecte regionale care au fost direcționate spre rezolvarea problemelor legate în special de reabilitarea infrastructurii fizice (apă/canalizare, drumuri etc.) și gestionarea deșeurilor solide. Totodată, multe proiecte au fost fragmentate, izolate și slab coordonate cu strategiile sectoriale și teritoriale. Practicile anterioare au demonstrat necesitatea promovării unei planificări integrate și participatorii în procesul dezvoltării regionale, care este într-o deplină conformitate cu practicile UE. Strategia presupune unele instrumente ale planificării integrate – financiar și instituțional.

Tabelul 3

Sectorul	Concept al planificării participative	Principalele surse de finanțare
	Instituții naționale/inter-ministeriale	

Apă/canalizare	<p>La nivel regional: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, autoritățile administrației publice locale</p> <p>La nivel sectorial: Ministerul Mediului</p>	Fondul național pentru dezvoltare regională, bugetul local, Fondul ecologic
Gestionarea deșeurilor solide	<p>La nivel regional: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, autoritățile administrației publice locale</p> <p>La nivel sectorial: Ministerul Mediului</p>	Fondul național pentru dezvoltare regională, bugetul local, Fondul ecologic
Eficiență energetică	<p>La nivel regional: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p> <p>La nivel sectorial: Ministerul Economiei, Ministerul Mediului, Agenția pentru Eficiență Energetică, autoritățile administrației publice locale</p>	Fondul național pentru dezvoltare regională, Fondul Ecologic Fondul pentru eficiență energetică, bugetul local
Drumuri	<p>La nivel regional: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p> <p>La nivel sectorial: Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, autoritățile administrației publice locale</p>	Fondul național pentru dezvoltare regională, Fondul rutier, bugetul local
Dezvoltarea și sprijinirea antreprenoriatului (servicii industriale și comerciale)	<p>La nivel regional: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p> <p>La nivel sectorial: Ministerul Economiei, autoritățile administrației publice locale</p>	Fondul național pentru dezvoltare regională, bugetul local
Turism	<p>La nivel regional: Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p> <p>La nivel sectorial: Agenția Turismului, Ministerul Economiei, autoritățile administrației publice locale</p>	Fondul național pentru dezvoltare regională, bugetul local

Planificarea integrată și participativă facilitează procesul de implementare a politicilor naționale și sectoriale la nivelul regiunilor de dezvoltare, fapt care optimizează inițiativele de nivel local, parvenite în baza direcțiilor de dezvoltare ale acestora. În acest scop, vor fi

elaborate și implementate modele de cooperare intermunicipală și interregională în cadrul procesului de planificare integrată a dezvoltării regionale, luându-se în considerare principiile nondiscriminatorii și de gender. Mai mult decât atât, planificarea integrată la nivel regional va permite ridicarea calității planurilor și strategiilor de dezvoltare social-economică pentru autoritățile administrației publice de nivel întâi și nivelul al doilea prin racordarea la viziunea holistică de dezvoltare a regiunilor.

Mecanismele și instrumentele necesare pentru realizarea prezentului obiectiv sînt:

- 1) corelarea interministerială a activităților în procesul de identificare și selectare a proiectelor în regiuni;
- 2) utilizarea listei indicatorilor de monitorizare și evaluare la nivel de proiecte, programe, strategii, regional și național în concordanță cu rezultatele implementării statisticii regionale;
- 3) utilizarea metodologiei și instrucțiunilor privind planificarea integrată;
- 4) planificarea regională integrată;
- 5) dezvoltarea statisticii regionale și crearea sistemului durabil de menținere a statisticii regionale.

Impact:

Realizarea cu succes a prezentului obiectiv va avea un impact semnificativ în formarea unor viziuni comune a tuturor actorilor implicați în procesul de realizare a politicii de dezvoltare regională și va contribui la:

- a) îmbunătățirea procesului de planificare atât la nivel național, cât și la nivel regional;
- b) întrunirea de către proiectele de dezvoltare regională a elementelor politicilor sectoriale;
- c) integrarea planurilor operaționale regionale pe sectoarele apă și canalizare, managementul deșeurilor solide, eficiența energetică a clădirilor publice, drumuri;
- d) elaborarea a 90 fișe de proiecte investiționale;
- e) evitarea suprapunerilor de activități direcționate spre realizarea obiectivelor preconizate;
- f) concentrarea eforturilor financiare în mod coordonat și eficient;
- g) utilizarea de către autoritățile publice centrale și locale în mod eficient și coordonat a resurselor umane și potențialului regional;
- h) abordarea de către actorii naționali și regionali în mod uniform a mecanismelor de realizare a obiectivelor.

V. Managementul procesului de implementare a Strategiei

5.1 Managementul instituțional

Implementarea cu succes a Strategiei presupune participarea activă a actorilor la nivel național și local atât din sectorul public, cât și din sectorul neguvernamental, precum și coordonarea bună a activității lor. Organul care asigură coordonarea implementării Strategiei la nivel național este Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale.

Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale este o structură funcțională, constituit în scopul aprobării, promovării și realizării la nivel național a obiectivelor politicii de dezvoltare regională.

Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale va întreprinde întregul spectru de activități de management și de monitorizare a procesului de implementare a politicilor de dezvoltare regională în Republica Moldova.

Autoritatea de implementare a politicii de dezvoltare regională (Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor) este responsabilă de dezvoltarea regională în țară. Autoritatea va promova și implementa politicile de dezvoltare regională, va informa Guvernul despre toate etapele dezvoltării regionale și va supraveghea modul de implementare a Strategiei. Rapoartele anuale prezentate Guvernului și Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale vor include o evaluare a implementării Strategiei și Documentului Unic de Program, făcută în baza analizei agregate și a datelor de monitorizare colectate la nivel regional.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor este responsabil de realizarea sarcinilor prevăzute de lege și de desfășurarea activităților stipulate în Strategie.

Totodată, consiliile regionale pentru dezvoltare vor monitoriza și vor coordona activitățile de implementare a politicii în domeniu în regiunile în care au fost constituite. Consiliul Regional pentru Dezvoltare va dirija, la nivel regional, realizarea programelor și proiectelor desfășurate în regiune. Fiind un organ reprezentativ, va stimula implicarea societății civile și sectorului privat în procesul de realizare a obiectivelor Strategiei și va asigura caracterul transparent al implementării acestora.

Agențiile de dezvoltare regională vor asigura coordonarea implementării Strategiei la nivelul regional. Agenția de Dezvoltare Regională va monitoriza și va evalua procesul de implementare a programelor și proiectelor menite să asigure realizarea obiectivelor Strategiei în regiunile de dezvoltare. Vor întreprinde măsuri de acordare a suportului informațional, metodologic și consultativ autorităților administrației publice locale în vederea dezvoltării echilibrate și durabile a regiunilor.

5.2. Managementul financiar

Necesitățile de finanțare a politicii de dezvoltare regională sînt majore, iar resursele publice disponibile pentru implementarea ei sînt limitate, conștientizînd acest fapt, Strategia prevede un număr restrîns de priorități, dar care au un impact maxim asupra dezvoltării social-economice a regiunilor în urma implementării lor. În acest context, necesitățile de finanțare pe priorități și sursele de finanțare preconizate se calculează odată cu identificarea proiectelor care vor fi incluse în Documentul Unic de Program.

În conformitate cu prevederile Legii nr.438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea

regională în Republica Moldova, principala sursă de finanțare a programelor și proiectelor orientate spre atingerea obiectivelor de dezvoltare regională este Fondul național pentru dezvoltare regională, care se formează din alocațiile anuale ale bugetului de stat, ca o poziție distinctă pentru politica de dezvoltare regională.

Cuantumul Fondului național pentru dezvoltare regională este de 1% din veniturile bugetului de stat, aprobat prin legea bugetului de stat pentru anul respectiv. În Fond pot fi atrase și alte mijloace financiare din sectorul public și cel privat la nivel local, regional, național și internațional, inclusiv mijloacele oferite prin programele de asistență ale Uniunii Europene.

Fondul național pentru dezvoltare regională prevede mijloace pentru toate regiunile de dezvoltare. Repartizarea mijloacelor Fondului se bazează pe principiile alocării prioritare a surselor în zonele defavorizate și în localitățile cu potențial de creștere economică. Totodată, alocarea resurselor depinde de conformitatea și calitatea programelor și proiectelor prezentate.

Resursele Fondului național pentru dezvoltare regională vor continua să fie orientate spre implementarea proiectelor de dezvoltare regională și acoperirea costurilor operaționale ale instituțiilor de dezvoltare regională. Concomitent, din Fond vor fi prevăzute surse pentru activitățile prioritare ale agențiilor de dezvoltare regională în vederea facilitării implementării politicii de dezvoltare regională: dezvoltării instituționale a agențiilor și creșterii capacităților regiunilor, promovării parteneriatelor regionale, asigurării monitorizării și evaluării activităților organizate pe teritoriul regiunilor de dezvoltare, creării bazelor de date și acumulării materialelor suport pentru lansarea proiectelor în domeniile prioritare de dezvoltare a regiunilor, promovării agențiilor de dezvoltare regională, informării și comunicării intra- și inter-regională.

Una din metodele de atragere a resurselor pentru finanțarea proiectelor în regiunile de dezvoltare o constituie susținerea aplicanților, prin acordarea suportului financiar din Fondul național pentru dezvoltare regională, astfel soluționând problema cofinanțării proiectelor atrase din surse europene.

Adițional, autoritățile administrației publice locale sînt încurajate să orienteze sursele din bugetele lor spre cofinanțarea unor proiecte, în special în cadrul programelor de asistență externă, unde asemenea co-finanțare este obligatorie.

O sursă importantă de finanțare a politicii de dezvoltare regională, precum și a programelor și proiectelor din Documentul Unic de Program va fi considerată asistența acordată de donatorii externi atît prin programele de cooperare cu Guvernul Republicii Moldova, cît și prin programe disponibile autorităților regionale și locale.

Programele de cooperare transfrontalieră presupun stabilirea parteneriatelor cu actorii din statele vecine, precum și din UE în implementarea unor proiecte de dezvoltare a regiunilor și vor deveni o sursă importantă de finanțare a politicii în domeniu.

Mecanismele de finanțare aplicate pot fi realizate atît prin suplinirea Fondului național pentru dezvoltare regională, cît și prin finanțarea directă a proiectelor de dezvoltare

regională. În acest scop, va fi prevăzută modalitatea de finanțare prin conturile instituțiilor de dezvoltare regională.

Mobilizarea altor surse, inclusiv prin promovarea parteneriatelor public-private pentru finanțarea priorităților de dezvoltare regională, vor constitui un element esențial al activităților agențiilor de dezvoltare regională și a autorităților publice locale de nivelul întâi și nivelul al doilea.

Promovarea parteneriatului public-privat în implementarea proiectelor de dezvoltare regională. Acest instrument vine să compenseze insuficiența fondurilor disponibile ale autorităților administrației publice locale, lipsa unui personal specializat care ar contribui la sporirea gradului de atragere a surselor financiare sau chiar imposibilitatea de a face față condițiilor impuse de criteriile de eligibilitate, prevăzute în programele operaționale externe.

5.3. Monitorizare și evaluare

În vederea consolidării procesului de dezvoltare regională este esențială perfecționarea continuă a sistemului de monitorizare și evaluare, ajustat la toate nivelele vizate (al prezentei Strategii, a strategiilor de dezvoltare regională, precum și la nivel de proiecte) prin indicatori specifici. Sistemul general de monitorizare și evaluare a politicii de dezvoltare regională este elaborat într-o manieră consecventă cu procesul de raportare privind principalele documente de planificare strategică de nivel național. Pe măsura evoluției sistemului național de monitorizare și evaluare, elementele de monitorizare ale Strategiei vor evolua și ele.

Procesul de raportare este desfășurat etapizat, pentru a asigura ierarhizarea informației:

raportarea cu privire la implementarea proiectelor finanțate din Fondul național pentru dezvoltare regională este efectuată de către agențiile de dezvoltare regională atât consiliilor regionale pentru dezvoltare, cât și Ministerului. Informația privind implementarea proiectelor este cumulată în rapoartele trimestriale. Rapoartele către Minister se prezintă la fiecare șase luni, pentru a permite Direcției generale dezvoltare regională să elaboreze raportul de progres semestrial privind implementarea Strategiei. Un raport anual va fi pregătit de către agențiile de dezvoltare regională la sfârșitul fiecărui an financiar;

rapoartele privind progresul de implementare a prezentei Strategii vor fi elaborate de către Minister și vor fi prezentate, semestrial, Consiliului național și, anual, Guvernului;

raportarea cu privire la gradul de realizare a Planului de Acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2013-2015 este efectuată de către Minister. De asemenea, Ministerul va efectua raportarea asupra tendințelor economice la nivelul regiunilor, în baza informației oferite de către Biroul Național de Statistică, în conformitate cu Programul lucrărilor statistice, aprobat anual de către Guvern. Planul de Acțiuni, la rîndul său, include atât indicatori calitativi, cât și cantitativi. Indicatorii calitativi, care sînt în mare parte indicatori de proces (de exemplu, dacă o acțiune a fost întreprinsă sau nu) vor fi monitorizați de către Minister. Indicatorii cantitativi, care urmăresc progresul de implementare a documentului unic de program vor fi elaborați din informația privind

proiectele, prezentată de către agențiile de dezvoltare regională.

Eficiența implementării obiectivelor prezentei Strategii va fi determinată prin intermediul realizării procedurii de evaluare elaborată în baza setului de indicatori ai dezvoltării regionale la nivel național. În acest context vor fi realizate următoarele măsuri:

raportul de evaluare va fi elaborat cu suportul tuturor actorilor implicați în procesul de implementare a Strategiei, în același timp fiind asigurată și transparența procesului;

rapoartele de evaluare vor fi prezentate Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Guvernului și publicate pe paginile web ale Ministerului și a altor instituții implicate.

Agențiile de dezvoltare regională, de asemenea, vor efectua cercetări ale percepției pentru consiliile regionale, pentru a evalua cum sînt percepute de către populația locală activitățile acestuia și progresul în implementarea prezentei Strategii. Rezultatele acestor cercetări sînt prezentate ca parte componentă a raportului trimestrial, precum și în calitate de raport individual către Consiliul Regional pentru Dezvoltare.

5.4. Transparența în procesul de implementare a politicii de dezvoltare regională

Asigurarea transparenței în implementarea politicii de dezvoltare regională prevede actualizarea permanentă a paginilor web ale Ministerului și ale Agenției de Dezvoltare Regională, monitorizarea continuă a tuturor evenimentelor desfășurate în dezvoltarea regională, participarea la expoziții, colaborarea permanentă cu sursele de informare în masă etc.

Sistemul de monitorizare și evaluare, este, de asemenea, esențial pentru a oferi informații și imagine clară a modului în care programele îndeplinesc obiectivele și în materie de egalitate de șanse între femei și bărbați.

Luînd în considerare lecțiile învățate din perioada implementării Strategiei 2010-2012 va fi dezvoltată metodologia monitorizării și evaluării:

dezvoltată statistica regională;

revizuită lista indicatorilor la nivelul proiectelor, regiunilor și național;

elaborată metodologia de evaluare a impactului proiectelor;

asigurată diseminarea rezultatelor monitorizării și evaluării, prin plasarea informației pe pagina web a Ministerului și agențiilor de dezvoltare regională, a buletinelor informative periodice.

Asigurarea transparenței monitorizării și evaluării în implementarea politicii de dezvoltare regională va asigura responsabilizarea actorilor implicați în domeniul respectiv, va condiționa întreprinderea unor măsuri eficiente de corectare a activităților ce nu corespund politicii și va oferi posibilitatea examinării în dinamică proceselor de dezvoltare socio-economică a regiunilor.

la Strategia națională de dezvoltare
regională pentru anii 2013-2015

Plan de Acțiuni

privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2013-2015

Nr d/ o	Acțiuni	Surse de finanțare și costuri de realizare, mii lei			Termenul de realizare	Instituțiile responsabile	Indicatori de progres
		Bugetul de stat	Asistența partenerilor de dezvoltare	Surse neacoperite			
12	3	4	5	6	7	8	
Obiectivul 1: Perfecționarea cadrului legal și normativ în domeniul dezvoltării regionale							
1.	Modificarea și completarea Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova	În limitele bugetului aprobat			2013	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	Proiect de lege adoptat
1.	Ajustarea cadrului legislativ în domeniul planificării teritoriale cu politicile de dezvoltare regională ale Republicii Moldova	În limitele bugetului aprobat			2013	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	Cadru legislativ ajustat

<p>1. Modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 127 din 8 februarie 2008 „Cu privire la măsurile de realizare a Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova”</p>	<p>În limitele bugetului i aprobat</p>	<p>2014</p>	<p>Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p>	<p>Proiectul hotărârii de Guvern aprobat</p>
<p>1. Constituirea cadrului instituțional pentru implementarea politicii de dezvoltare regională în regiunile de dezvoltare Chișinău, Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia și Transnistria</p>	<p>În limitele bugetului i aprobat</p>	<p>2015</p>	<p>Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p>	<p>Trei comisii regionale pentru dezvoltare create Trei agenții de dezvoltare regionale create</p>
<p>1. Actualizarea Manualului Operațional privind modul de utilizare a mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională și prezentarea propunerilor de modificare</p>	<p>În limitele bugetului i aprobat</p>	<p>2014</p>	<p>Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud</p>	<p>Manualul Operațional privind modul de utilizare a mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională actualizat</p>

<p>1. Actualizarea 6. Manualului Operațional al Agenției de Dezvoltare Regională</p>	<p>În limitele bugetului i aprobat</p>	<p>2014</p>	<p>Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p>	<p>Manualul Operațional al Agenției de Dezvoltare Regională actualizat</p>
<p>1. Elaborarea 7. mecanismului i de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională</p>	<p>În limitele bugetului i aprobat</p>	<p>2015</p>	<p>Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, și agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud</p>	<p>Mecanism de evaluare aprobat</p>
<p>1. Ajustarea 8. prevederilor politicii de dezvoltare regională ale Republicii Moldova cu cele ale UE</p>	<p>În limitele bugetului i aprobat</p>	<p>2015</p>	<p>Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor</p>	<p>Proiectul cu privire la modificarea și completarea Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova ajustat Proiectul cu privire la modificarea și completarea Hotărîrii Guvernului nr. 127 din 8 februarie 2008 „Cu privire la măsurile de realizare a Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova” ajustat</p>

Obiectivul 2: Susținerea dezvoltării durabile a regiunilor și asigurarea unui sistem urban policentric

2.	Elaborarea	În	2	Ministerul Dezvoltării	Programul
1.	Programului	limitele	0	Regionale și	cu privire la
	cu privire la	bugetulu	1	Construcțiilor	realizarea
	realizarea	i aprobat	4		politicii
	politicii				publice:
	publice:				Dezvoltarea
	Dezvoltarea				urbană
	urbană				echilibrată
	echilibrată				în Republica
					Moldova
					aprobat
2.	Ajustarea	În	2	Ministerul Dezvoltării	Șase
2.	documentelor	limitele	0	Regionale și	documente
	de politici	bugetulu	1	Construcțiilor	de politici
	sectoriale cu	i aprobat	4		ajustate
	prevederile				
	politicii				
	publice:				
	Dezvoltare				
	urbană				
	echilibrată în				
	Republica				
	Moldova				

Obiectivul 3: Consolidarea capacităților instituțiilor de dezvoltare regională în toate regiunile țării

3.	Elaborarea	În	A	Ministerul Dezvoltării	Trei
1.	planurilor	limitele	n	Regionale și	programe
	anuale de	bugetulu	u	Construcțiilor,	anuale de
	instruiri în	i aprobat	a	agențiile de dezvoltare	instruire
	domeniul		l	regională Nord, Centru și	în domeniul
	dezvoltării			Sud	dezvoltării
	regionale				regionale
					aprobate
3.	Fortificarea	În	2	Ministerul Dezvoltării	105
2.	capacităților	limitele	0	Regionale și	persoane
	actorilor	bugetulu	1	Construcțiilor,	instruite
	implicați în	i aprobat	5	agențiile de dezvoltare	45
	procesul de			regională Nord, Centru și	evenimente
	implementar			Sud	desfășurate
	e a politicii				
	de dezvoltare				
	regională				

<p>3. Asigurarea 3. schimbului de experiență prin organizarea vizitelor de studiu a colaboratoril or Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilo r, Agenției de Dezvoltare Regională și a membrilor Consiliului regional pentru dezvoltare și a Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale</p>	<p>În limitele bugetulu i aprobat</p>	<p>2 Ministerul Dezvoltării 0 Regionale și 1 Construcțiilor 5</p>	<p>50 persoane participante</p>
<p>3. Promovarea 4. politicii dezvoltării regionale prin includerea în curriculumul instituțiilor de învățămînt superior a domeniului respectiv</p>	<p>În limitele bugetulu i aprobat</p>	<p>2 Ministerul Dezvoltării 0 Regionale și 1 Construcțiilor, 3 Cancelaria de Stat, Ministerul Educației, Academia de Administrare Publică pe lîngă Președintele Republicii Moldova</p>	<p>Trei instituții de învățămînt implicate Trei curriculumu ri actualizate</p>
<p>3. Organizarea 5. campaniilor de conștientizar e cu privire la proiectele de dezvoltare regională implementate</p>	<p>În limitele bugetulu i aprobat</p>	<p>2 Ministerul Dezvoltării 0 Regionale și 1 Construcțiilor, 5 agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud</p>	<p>150 de activități desfășurate</p>

Obiectivul 4: Diminuarea disparităților locale, inter- și intra-regionale

4. 1.	Elaborarea studiului cu privire la analiza nivelului și cauzelor disparităților inter- și intra-regionale	În limitele bugetului i aprobat	2015	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud, Biroul Național de Statistică	Studiu elaborat
4. 2.	Realizarea Documentului Unic de Program în vederea diminuării disparităților inter- și intra-regionale	625 mil. lei	2015	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	61 proiecte implementate
4. 3.	Identificarea necesităților de dezvoltare a regiunilor	În limitele bugetului i aprobat	2015	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	Trei rapoarte de evaluare a necesităților
4. 4.	Instituționalizarea observatorului teritorial	În limitele bugetului i aprobat	2014	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	4 subdiviziuni funcționale
4. 5.	Crearea serviciilor de utilitate publică	În limitele bugetului i aprobat	2015	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Cancelaria de Stat, Ministerul Mediului, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	10 servicii de utilitate publică create

4. 6.	Elaborarea mecanismelor pentru extinderea parteneriatelor inclusiv public-privat, în vederea asigurării durabilității dezvoltării economice și competitivității	În limitele bugetului aprobat	2014	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Economiei, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	Mecanism elaborat și aprobat
4. 7.	Elaborarea criteriilor de cooperare intermunicipală în cadrul politicii de dezvoltare regională	În limitele bugetului aprobat	2015	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	Ghid cu privire la criteriile de cooperare elaborat
Obiectivul 5. Elaborarea și promovarea planificării integrate și participatorii în procesul de dezvoltare regională					
5. 1.	Facilitarea actualizării/elaborării documentelor de planificare strategică ale unităților administrativ-teritoriale	În limitele bugetului aprobat	2015	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Cancelaria de Stat, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud, Academia de Științe a Moldovei	Șase documente ale unităților administrative teritoriale actualizate
5. 2.	Elaborarea unui Plan comun de activități cu privire la corelarea politicilor sectoriale și naționale	În limitele bugetului aprobat	Trim. II, 2014	Cancelaria de Stat, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Mediului, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	Plan comun de activități cu privire la corelarea politicilor sectoriale și naționale elaborat

5. 3.	Dezvoltarea sistemului de indicatori de monitorizare și evaluare la nivel de proiecte, programe și a documentelor de planificare strategică, regionale și naționale în concordanță cu rezultatele implementării statisticii regionale	În limitele bugetului aprobat	2015	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	Set de indicatori în domeniul dezvoltării regionale elaborat
5. 4.	Elaborarea planurilor anuale de implementare a Strategiei	În limitele bugetului aprobat	2015	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	Trei planuri anuale de implementare a SNDR aprobat
5. 5.	Elaborarea metodologiei și instrucțiunii privind planificarea regională integrată	În limitele bugetului aprobat	2014	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Cancelaria de Stat,	Metodologia și instrucțiunile elaborate și aprobate
5. 6.	Elaborarea planurilor regionale integrate	În limitele bugetului aprobat	2014	Ministerul Dezvoltării, Regionale și Construcțiilor, Cancelaria de Stat, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	Trei planuri operaționale regionale integrate aprobate

5.	Elaborarea	În	2015	Ministerul	18 rapoarte
7.	rapoartelor privind rezultatele implementării proiectelor, politici regionale la nivel de regiuni și la nivel național	limitele bugetului aprobat		Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, agențiile de dezvoltare regională Nord, Centru și Sud	elaborate
5.	Desfășurarea	În	2015	Ministerul	1 apel de
8.	apelului de propuneri de proiecte cu corelarea interministerială a activităților în procesul de identificare și selectare a proiectelor în regiuni	limitele bugetului aprobat		Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Cancelaria de Stat, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	propuneri de proiecte desfășurat